

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Pb. 8112 Dep
0032 Oslo

Oslo, 27. april 2015

Innspill angående kommunereformen og konsekvenser for arkiv

Gjennomføring av den planlagte kommunereformen vil ha store konsekvenser for arkivforvaltningen i kommunene som blir berørt. Norsk Arkivråd (NA) ønsker med denne henvendelsen å peke på utfordringer, men også muligheter som ligger i den varslede sammenslåing til færre og større kommuner.

NA er landets største frivillige arkivfaglige organisasjon. Vi har ca.1200 medlemmer, og medlemsmassen består både av virksomheter og enkeltmedlemmer. Organisasjonen har medlemmer fra alle deler av landet, og fra bedrifter og organisasjoner fra offentlig og privat sektor. NA er spesielt opptatt av hvordan arkiver blir dannet (arkivdanning), da en god arkivdanning er en forutsetning for at offentlige virksomheter ivaretar sitt samfunnsoppdrag, og for at bevaringsverdig dokumentasjon kan sikres for ettertiden.

Ifølge KS eKommunekartlegging inngår digitalisering i alle områdene i kommunene og en kommunesammenslåing vil dermed ha store digitale konsekvenser. Digitale tjenester stiller høye krav til tilgjengelighet til de involverte IKT-systemene. Det er ofte et komplekst samspill mellom selvbetjeningsløsninger, fagsystemer og arkivsystem i kommunene og også koblinger til nasjonale felleskomponenter som folkeregister, enhetsregister, matrikkel, kartløsninger mv. Det vil derfor bli krevende å håndtere utfasing og konvertering av data fra hundrevis av fagsystemer og samtidig sørge for at innbyggerne har 24/7 tilgang til tjenestene de er vant til å ha. Her må det settes av tilstrekkelig tid og ressurser som sikrer en god overgang.

Samtidig ser vi mulighetene reformen gir for bedre arkivdanning i kommunal sektor. Det vil bli et større fagmiljø og flere ressurser. Ved etablering av nye kommuner bør det sees med nytt blikk på systemer, organisering og rutiner for arkivtjenesten. Ved å velge den største kommunens løsninger mister man muligheten for å se på nye arbeidsmåter og nye løsninger som kanskje vil gi det beste resultatet for både arkivet og resten av organisasjonen totalt sett.

Viktige vurderinger er hvordan man skal rigge en fremtidsrettet arkivtjeneste som kan være en aktiv bidragsyter i digitaliseringsarbeidet i kommunen. Her handler det om å sette inn

Norsk Arkivråd
Maridalsveien 3
0178 Oslo

Telefon: 22 20 28 90
E-post: postmottak@arkivrad.no
www.arkivrad.no

tilstrekkelig ressurser og ikke minst sikre relevant kompetanse som ser mulighetene. Dette er i tråd med KS' digitaliseringsstrategi som har som mål å digitalisere kommunens og fylkeskommunens arbeidsprosesser generelt, og særlig saksbehandlingsprosessene hvor det stilles strenge krav til etterprøvbarhet og dokumentasjon. Dette må ses i sammenheng med tilsvarende digitalisering av arkiv- og dokumenthåndtering. Det pågående arbeidet med digitalisering av offentlig sektor i hele landet bidrar til at nye løsninger etableres som vil være av verdi også for nye kommuner. NA er særlig opptatt av at det satses aktivt på en moderne og effektiv arkivdanning. Et viktig mål må være å få til en betydelig reduksjon i papirbasert kommunikasjon både i interne prosesser i kommunene og kommunenes kommunikasjon med innbyggere, næringsliv/organisasjoner og andre offentlige myndigheter. Det må legges til rette for at arkivering baseres på mest mulig automatisk data- og dokumentfangst fra selvbetjeningsløsninger (e-skjema), fagsystemer, prosjektsamarbeidsløsninger, e-post mv. Dette er en forutsetning for å kunne automatisere saksbehandlingen der hvor det er mulig.

Samtidig med etablering av nye tjenester og rutiner i den nye kommunen, må også de eksisterende arkivene ivaretas. Vi vet at det er store variasjoner i kvaliteten i de kommunale arkivene. Dette er grundig dokumentert i Riksrevisjonens rapport: [Riksrevisjonens undersøkelse av arbeidet med å sikre og tilgjengeliggjøre arkivene i kommunal sektor](#). I mange tilfeller har dette medført at verdifullt arkivmateriale har gått tapt. Det finnes fremdeles arkiv etter reformen i 1964 som ikke er ordnet og lagret i henhold til lovmessige krav. Dette gjør det utfordrende for innbyggere å vite hva som finnes og å få tilgang til dette der det er behov for det. I arbeidet med kommunereformen må det derfor tas høyde for de kostnader som må medregnes for ordning av gamle arkiv, avlevering, tilgjengeliggjøring med mer. Dette arbeidet må også ivareta arkivverdig informasjon i hundrevis av fagsystemer som fases ut i arbeidet med å etablere nye fellesløsninger for de berørte kommunene.

Kommunesektoren står foran krevende omstillingsprosesser. NA har trukket frem problemstillinger knyttet til IKT-systemer og arkiv spesielt som vi mener at KMD må ta med i sitt videre arbeid med kommunereformen. Arkiv må inn i verktøykassene og sjekklistene som lages i forbindelse med reformen. Det er også viktig at det startes piloter der dette er med og at kommuneledelse og ansvarlige for digitalisering blir oppmerksom på de store mulighetene som ligger her hvis arkiv kommer tidlig nok inn i planleggingen.

Med hilsen

Marianne Høiklev Tengs
Leder